IMPACTUL AUDITULUI FINANCIAR ASUPRA GESTIUNII FINANȚELOR PUBLICE

THE IMPACT OF FINANCIAL AUDIT ON PUBLIC FINANCE MANAGEMENT

CZU: 657.63:336.1:351.72 **https://doi.org/10.59295/spd2025j.84**

Natalia MOCANU
ORCID: 0000-0002-8523-1080
E-mail: mocanunatalia@gmail.com
Moldova State University, Chișinau, Republic of Moldova

Vasile SECRIERU
ORCID: 0009-0000-7804-7093
Moldova State University, Chișinau, Republic of Moldova

Nadiia DAVYDENKO
ORCID https://orcid.org/0000-0001-7469-5536,
University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Kyiv Oblast, Ukraine

Summary. *The purpose of the presented material is the impact of financial audit on public finance management. The purpose is achieved by observing the following objectives: elucidating the theoretical and methodological benchmarks related to public finance management and its efficiency in correlation with public financial audit; identifying the role of financial audit in risk management related to the public sector and public institutions; determining and arguing the relationship between public institutions, public services, public finance management and public financial audit; arguing and assessing the risks faced by public institutions and the public sector of a country from the perspective of substantiating the role and importance of financial audit in the efficient management of public financial funds; assessing the quality of financial audit in public institutions in the Republic of Moldova. Methods such as the method of scientific abstraction were used, emphasizing the essential aspects of phenomena and trends connected to the research topic; the induction method, through which it was possible to formulate general conclusions based on particular conclusions; the deduction method, which made it possible to move from the most general conclusions to the relatively particular ones; analysis and synthesis, through which, on the one hand, the field of public financial audit was divided into component parts, each of which was studied, and, on the other hand, the component parts of public financial audit were combined, so as to recreate a single holistic image.*

Keywords: *public finance, financial audit, economic mechanisms, public economy, financial management, efficiency.*

INTRODUCERE

În procesul de transformare ale sistemului național de guvernanță publică stipulate la acordul de alinierea la vectorul european de dezvoltare, noile provocări și cererile

formulate de public la adresa autorităților publice, implementarea unor eficiente mecanisme de guvernanță publică în Republica Moldova semnifică un aspect de importanță majoră.

Eficiența mecanismelor de guvernanță publică sub presiunea unor riscuri mari de corupție este foarte redusă iar uneori chiar nivelată. De aceea, Republica Moldova e nevoită să dea privilegii utilizării unui control public financiar intern solid, format din control managerial și audit intern, dar și unui audit public extern eficient, pentru a utiliza mecanismele de guvernanță publică. Dacă e nevoie de o versiune într-un anumit stil (academic, administrativ, jurnalistic etc.), pot ajusta în consecință. Deprecierea eficienței operațiunilor financiare la nivelul guvernării publice se determină și prin folosirea nerațională și defectuoasă a mijloacelor financiare din cauza imperfecțiunii sistemelor de management, ierarhiei de subordonare, evidenței contabile, planificării și raportării financiare la diferite niveluri, problemelor cu care se confruntă instituțiile publice supreme de control public financiar intern și extern, pregătirea necorespunzătoare în domeniul finanțelor publice a reprezentanților consiliilor locale și oficialităților locale, etc.

De aceea, în contextul politicilor financiare ale statului elaborate și implementate imperfect și al nivelului ridicat de corupție, aprecierea sistemului actual de audit financiar public și evidențierea perspectivelor de implementare a unui sistem eficient de audit financiar public reprezintă un aspect de actualitate și importanță primordială.

MATERIAL ȘI METODĂ

Au fost utilizate metode precum metoda abstracției științifice, fiind accentuate aspectele esențiale ale fenomenelor și tendințelor conectate la tema de cercetare; metoda inducției, prin care s-a reușit formularea în baza concluziilor particulare a concluziilor generale; metoda deducției care a făcut posibilă trecerea de la concluziile cele mai generale la cele relativ particulare; analiza și sinteza, prin care, pe de o parte, domeniul auditului financiar public a fost împărțit în părți componente, fiind studiate fiecare dintre acestea, iar, pe de altă parte, părțile componente ale auditului financiar public au fost combinate, astfel încât să fie recreată o singură imagine holistică.

În același timp, un loc aparte în lucrare îl ocupă metoda empirică, în acest sens, un accent pronunțat fiind pus pe metodele matematice și statistice de cercetare, în special pe metoda sondajului realizat în baza unui chestionar specializat.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Controlul intern poate reduce probabilitatea înregistrărilor eronate în cadrul situaţiilor financiare, cauzate de fraude şi erori. [1]. Se măsoară impactul auditului financiar asupra gestiunii finanțelor publice aplicând mecanismul de transmisie proiectat la nivelul controlului financiar public intern și auditului extern reprezentat în fig.1 și care derivă din modelul celor trei linii de apărare [3].

Următoarele considerații explică mecanismul de transmisie:

- calitatea gestiunii finanțelor publice este determinată de nivelul de fiabilitate a bugetului, nivelul transparenței finanțelor publice, calitatea gestionării activelor și pasivelor, strategia fiscală, nivelul de predictibilitate și calitatea controlului execuției bugetului, calitatea evidenței contabile și a raportării, calitatea controlului extern și a auditului;
- calitatea auditului financiar intern este determinată, printre altele, de calitatea sistemului de control intern managerial organizat în instituția publică de către managerul superior al acesteia. CIM este destinat să asigure realizarea obiectivelor instituției publice prin: respectarea principiilor de economicitate, eficacitate și eficiență în derularea proceselor operaționale, respectarea cadrului legal, eficientizarea gestiunii activelor și pasivelor, calitatea corespunzătoare a informației operaționale și financiare. Această relație de dependență este cu atât mai puternică cu cât auditul public intern este insuficient dezvoltat la nivelul instituțiilor publice din Republica Moldova;
- auditul public intern evaluează sistemul de CIM la nivelul instituției publice, formulând propuneri de perfecționare a acestuia, inclusiv a domeniului financiar-contabil. Prin urmare, auditul financiar intern, este destinat să îmbunătățească sistemul de CIM, iar prin aceasta să contribuie la creșterea eficienței gestiunii finanțelor publice și la atingerea obiectivelor instituției publice;
- în procesul de efectuare a auditului financiar extern este evaluat, printre altele, sistemul de CIM și auditul intern al instituției auditate. Prin urmare, auditul financiar extern, este destinat să îmbunătățească în cele din urmă gestiunea finanțelor publice.

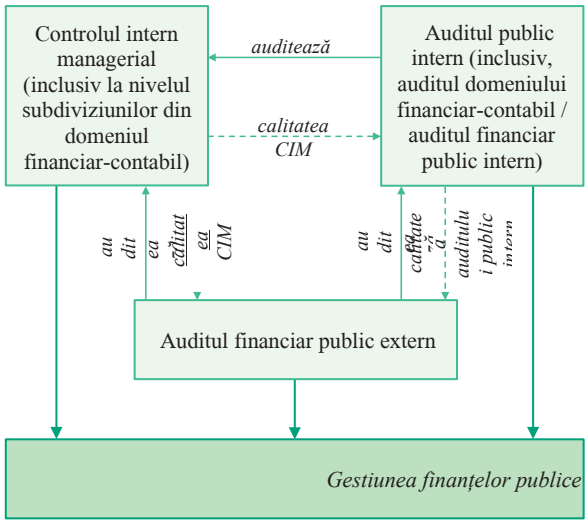

Figura 1. Mecanismul de transmisie a influențelor auditului financiar public intern și extern asupra gestiunii finanțelor publice

Sursa: elaborat de autori.

Deseori se folosește noțiunea „impact” în calitate de sinonim pentru noțiunea „influență”, după cum aceste două cuvinte sunt explicate de dicționarele explicative a limbii române [2].

În continuare vom evalua impactul auditului financiar public intern asupra gestiunii finanțelor publice, pornind de la premisa conform căreia calitatea sistemului de Controlul Intern Managerial, pe lângă faptul că reprezintă un obiect de evaluat pentru auditul public intern, dar influențează, la rândul său, asupra calității acestuia.

Tabelul 1. Neajunsurile sistemului de CIM și AI formulate de Ministerul Finanțelor din perspectiva impactului asupra gestiunii finanțelor publice

Anul	Neajunsul identificat
2017	Implementare lentă în instituțiile publice atât a managementului financiar public, cât și a controlului și auditului intern. Acțiunile incluse în Programul de dezvoltare a controlului financiar public intern pentru perioada 2014-2017 au fost realizate în proporție de 40%.
2018	Progrese insuficiente în implementarea și dezvoltarea controlului intern managerial și a auditului intern în instituțiile publice
2019	Progrese insuficiente în implementarea / dezvoltarea CIM și a auditului intern în instituțiile publice
2020	Progrese insuficiente în implementarea / dezvoltarea CIM și a auditului intern în instituțiile publice
2021	Sistemul de control intern managerial și funcția de audit intern din sectorul public nu este eficient; Atât autoritățile de reglementare, cât și instituțiile publice dezvoltă lent sistemul de CIM. Auditul intern public nu este funcțional.

Sursa: elaborat de autori

Tabelul 1 sugerează concluzia despre nefuncționalitatea atât a sistemului Controlul Intern Managerial, cât și a auditului financiar public intern. Această constatare este cu atât mai robustă și rezistentă la critică, cu cât reiese direct din concluziile Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova formulate în rapoartele sale anuale referitoare la controlul financiar public intern. Situația este și mai complicată în măsura în care nefuncționalitatea sistemului de Controlul Intern Managerial și a auditului intern reprezintă o problemă care persistă an de an, indicând la lipsa unei abordări consecvente nu doar la nivelul Ministerului Finanțelor, dar și la nivel de Guvern și Parlament [4].

CONCLUZII

1. Ineficiența sistemului de control intern managerial și a auditului intern la nivelul instituției publice determină caracterul nerealist al bugetului acesteia și neco-

respunderea bugetului executat cu cel planificat. Evaluarea riscurilor fiscale, a celor de corupție și fraudă reprezintă o provocare accentuată pentru instituțiile publice din Republica Moldova. În consecință, impactul sistemului Controlul Intern Managerial și a auditului financiar intern asupra gestiunii activelor și pasivelor este negativ.

2. Impactul sistemului Controlul Intern Managerial și al auditului intern asupra controlului și auditului extern este evaluat de autor ca fiind negativ. Pe de o parte, echipele de audit financiar extern nu se pot baza pe rapoartele de audit intern din cauza că auditul intern nu este suficient dezvoltat la nivelul instituțiilor publice, iar, pe de altă parte, nivelul de implementare a recomandărilor formulate de echipele de audit extern este foarte mic.

3. Lipsa de eficiență în activitatea instituțiilor publice referitoare la dezvoltarea sistemului de control managerial intern și audit financiar public intern este determinată de următoarele cauze: atitudine formală față de reforma finanțelor publice manifestată de instituțiile publice; coordonare nesatisfăcătoare referitoare la Controlul Intern Managerial în cadrul instituțiilor publice; auditul intern nu este înzestrat cu suficiente competențe și capacități pentru a furniza conducerii nivelul așteptat de asigurare și consiliere; sistemul managementului performanței și managementului riscurilor sunt dezvoltate slab, practic lipsesc la nivelul instituțiilor publice; insuficiența mijloacelor de personal și a specialiștilor în domeniul gestiunii finanțelor publice și auditului intern, atât din punct de vedere cantitativ (număr de personal), cât și calitativ (nivelul de pregătire profesională).

4. Evaluările efectuate de autor demonstrează că impactul auditului financiar public extern asupra calității gestiunii finanțelor publice prin prisma parametrilor acesteia ca fiind negativ.

În acest sens, sunt de menționat următoarele:

- organizarea necorespunzătoare a sistemului de Control Intern Managerial lezează managementul creanțelor și datoriilor (instituția auditată: Ministerul Finanțelor);
- nu este asigurată funcționalitatea integrală a principalelor controale (instituția auditată: Ministerul Economiei și Infrastructurii);
- disfuncționalitatea sistemului de Controlului Intern Managerial influențează negativ și puternic asupra calității rapoartelor financiare, procesului de identificare și evaluare a riscurilor de fraudă și corupție și formularea măsurilor prevenire a acestora (instituția auditată: Ministerul Educației și Cercetării).

REFERINȚE:

1. CAPRIAN, Iulia. *Auditul substituit sau alternativă a controlului*, În: Studia Universitatis Moldaviae, 2016, nr.7 (97), Seria "Științe exacte și economice", ISSN 1857-2073, ISSN online 2345-1033, p. 32-35

2. COPĂCEANU, Cristina. Promovarea şi dezvoltarea profesiei de audit intern prin intermediul Asociaţiei Auditorilor Interni din Republica Moldova. În: *Revista de studii interdisciplinare „C. Stere”*. 2016, nr. 2(10), pp. 19-26. ISSN 2457-5550.
3. SECRIERU, Vasile. Funcționalitatea modelului celor trei linii de apărare în cazul auditului financiar public din Republica Moldova. În: *Economica*. 2023, nr. 2, pp. 80-92. ISSN 1810-9136
4. SECRIERU, Vasile. Substantiating the role and importance of public financial audit in the efficient management of public financial funds through the lens of public sector risks. În: *The Journal Contemporary Economy*, 2023, Vol. 8, nr. 1, p. 153-160. ISSN 2537-4222.